

ЎЗБЕКИСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҚАРЫ ҲАМ ОРТА
АРНАЎЛЫ БИЛИМЛЕНДИРИЎ МИНИСТРЛИГИ
БЕРДАҚ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКЕТЛИК
УНИВЕРСИТЕТИ
ТЕХНИКА ФАКУЛЬТЕТИ
АРХИТЕКТУРА КАФЕДРАСЫ

Диплом жойбарының темасы:

*Нөкис қаласына 845 оқыушыға
мөлшерленген мәлімleme китaпхaнa
oрайы*

ТҮСИНДИРИЎ ХАТЫ

Кафедра баслығы :

доц. Р.Н.Ешниязов

Илимий басшы:

О.Торениязов

Питкериўши:

Турдымуратов Қыятбай

Нөкис-2013 ж.

БЕРДАҚ АТЫНДАЫ@Ы
ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКЕТЛИК УНИВЕРСИТЕТИ

ТУСИНДИРИ? ХАТЫ

Питкериў қәнийгелик жумысының мазмуны

Кафедра баслығы: _____ доц. _____

Илимий басшы _____

Консультантлар _____

БЕРДАҚ АТЫНДАҒЫ
ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКЕТЛИК УНИВЕРСИТЕТИ
«Техника» факультеті
«Архитектура» кафедрасы
Питкеріу қәнийгелик жумысын орынлыу ушын
ТАПСЫРМА

(студенттің фамилиясы, аты, әкесінің аты)

1 Питкеріу қәнийгелигінің мазмұны

Университет бойынша 2020 жыл «___» _____ сан бұйрық тийкарында
тастыйықланған

1) Питкеріу қәнийгелик жумысын орынлыу ушын мағлұматлар.

2) Есабат тусиндириу хатына келтирилген мағлыұматлар

а) норматив-қурылыс бөлімі

бойынша _____

б) конструктив бөлімі бойынша

в) Қурылыс технологиясы хәм мийнет қәуипсизлиги бөлімі
бойынша _____

г) Қурылысты шөлкемлестириу бөлімі бойынша

д) Қәнийгелик бөлими бойынша

е) пайдаланған әдебиетлар

4 Питкеріу қәнийгелик жұмысының сызылмалары

а) қәнийгелик бойынша _____

_ б) норматив қурылыс сызылмалар

_ в) конструктив сызылмалар

_ г) технологиялық бөлими бойынша сызылмалар

_ д) Қурылысты шөлкемлестіріу бөлими бойынша сызылмалар

5. Питкеріу қәнийгелик жұмысының бөлімлері бойынша консультантлар

	Питкеріу қәнийгелик жұмысының бөлімлері	Басланығы	Тамамланыуы	Қолы	Консультантлар
қ	Архитектуралық бөлими				
в	Конструктив бөлими				
е	Қурылыс технологиясы хәм мийнет қәуіпсизлиги				
г	Экономикалық				

	бөлімі				
--	--------	--	--	--	--

Изоқ

1. Питкеріу қнийгелик жұмысы бойынша сызылмалар сан 420 x 542 А 1 бөліміндегі 5-6 бетті. Тусиндириу хаты 210x297 мм өлшемде А 4 көлеміндегі 60-70 бетті пайдаланыуға усыныс етиледі.

2. Хәр бир тапсырма көрсетілген муддет ақырынды консультант тәрөпинен қол қойылғаннан кейин нәубеттегі бөлімди орынлауға кафедра тәрөпинен рухсат етиледі.

3. Тапсырма берілген сәне _____

4. Тамамланған питкеріу консультатив жұмысын тапсырыу сәнеси

_____ Питкеріу қәнийгелик жұмысы илиимй басшысы

Тапсырманы орынлау ушын қабыл қылынды _____

Кафедра

баслығы _____

Питкеріуши _____

МАЗМУНЫ

МАЗМУНЫ

1. Кирисиў
2. Архитектуралық бөлими
3. Конструктив бөлими
4. Құрылыс технологиясы ҳәм мийнет қәўипсизлиги
5. Экономикалық бөлими
6. Жуўмақлаўшы
7. Пайдаланылған әдебиятлар

КИРИСИЎ

Кирисиў

Бүгин, хабарландырыў заманымыздың ең баслы қунлы байлығы болып есапланған даўире, демократиялық, социаллық реформаларды илгерлеў заманагой телекоммуникатция компьютер технологиясы хәр бир инсанның өмирине ең жайдырыўда, регионлық хабарландырыў инфраструктурасы калиплестириўде китапханалардың әҳимийети жоқарылап баратыр.

Интернет – китапхана дунья маданиятының глобаллық стратегиялық ресурс болып адам заттың дөретиўшилиги (творчествосы), руўхый раўажланыўында ең аҳмийетли күшлердин бири. Халықтың гуманитар қоллап-қуўатлаўда еркин, қолайлы билимлендириў мәлимлеме орайы болып китапханалар барлық жуўапкерли республикалық жәмийетлик массалық илажларда қатнасады.

- Өзбекистан Республикасы Президентиниң 2006-жылы 20-июнь 381-санлы «Республика халқы малимлеме-китапхана менен тамийинлеўди шөлкемлестириў ҳаққындағы» қарарына тийкарланып:

- Қарақалпақстан Республикасының Республикалық китапханасы (ҚР)-мәлимлеме-китапхана орайы (ҚР МКО) болып дүзилди.

-Районлық (калалық) Орайласқан китапханалар системасы регионьында-Малимлеме- ресурс орайы болып шөлкемлестирилди.

Өз ўактында ҳәм ўлкен масштаблы китапханаларды реформаластырыў дәстури жәмийеттиң тотал хабарландырыў дәўиринде өз нәтийжесин берип атыр.

Бизиң айқын дәлийлимиз-Өзбекстанның глобал хабарландырыў системасына исенимли кириўи, халық аралық инфрастрүктураға интеграцияланыўы қайта шөлкемлестирилген хабарландырыў орайлардың баслы жумысы – елимиздин интеллектуал потенциалын өсириў демократиялық мамлекеттиң жоқары хабарландырыў, маданиятын жақсылаў, пухаралық көз карасын белсенди кәлиплестириў, дунья жүзи сайкеслигинен кем емес раўажланған, келешегине исеним менен карайтуғын инсанды тәрбиялаў.

Бизиң уранымыз «Өзбекистан – ең оқымыслы мамлекет!»

Илимий техникалық раўажланыў тезлениўин ҳәм тийкарғы бағыттағы қойылатуғын жаңа талаплар республикамыз жасларының соның ишинде жетекши жоқары оқыў орынларындағы бакалавр архитектура қәнийгелериниң алдылырына жаңа ХХІ әсир талабына муўапық Нөкис қаласына 845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы халықтың заманагөй талаптарын қанатландыратуғын дәрежеде экологиялық қолайсызлықларды есапқа алыў мақсетинде жойбарларын ислеў ҳәм қурып тәминлеў улкен ўазыйпаларын жүклейди. Архитектура бакалавр қәнийгелиги келешекте мәмлекеттиң сиясий ҳәм экономикалық тараўында жәнеде миллий дәстүрлеримизди қайта тиклеўге жаңа типтеги экологиялық шараятларды есапқа алып жойбарлаўшы тийкарғы қәнийге болып табылады. Әсиресе жаңа өз ғәрезсизлигине ерискен мәмлекетимиз үлкен территориялық ресурсларға, экономикалық потенциалға ҳәм миллий дәстүримизди қайта тиклеўди раўажландырыўға улкен итибар қаратпақта.

Республикамыздың заманагөй архитектура-қурылыс тийкарын көрип шығатуғын болсақ, бунда биз Амир-Тимур дәўириндеги ҳәм тимуршылар тәжирийбелерине тийкарланып Орта Азиядағы ҳәм дунья жузиндеги заманагөй архитектура ҳәм қурлыс тарийхында бай тәжрийбеге сүйенген халда имаратларды халық талабына жуўап беретутуғын жақсы тәреплерин ашып алыў лазым. «Архитектура» пәни қурылыс санааты ҳәм имарат сооружениелер архитектуралық қурылыс жоболарының тийкарлары конструктив бөлимлери, элементлери архитектураплық композициялары тақлаў ҳәм қабыл етиў, архитектуралық жойбарлардың физика-техника тийкарлары, қала қурылысы, ҳәм ислеп шығарыў имаратлары, комплекслери көлемли планластырыў композиция ҳәм конструктив шешимлери, имарат ҳәм олардан пайдаланыў, архитектура естеликлерин қайта ислеў имарат ҳәм қурылыс элементлери мақсетлерин ислеўден ибарат. Қурылыс бул қалеген мәмлекет экономикасында жетекши тараў.

Архитектура жәмийетиниң социал шараятында ўақыттың руўхына ҳәм шараятлараға бейимлесип барған.

Республикамызда капитал ҳәм турақ жай қурлысын раўажландырыўда айтарлықтай қаржы ажратылады. Республикамызда экологиялық жағдайларды есапқа алып жылдан жылға шырайлы турақ жай имаратлары бойынша көп қабатлы турақ жайларды қурыў мумкиншилигине ийемиз. Бундай типтеги көплеген имаратларды Қарақалпақстан аймағына қурыў мумкин.

Мениң питкерий жумысымда жойбарлаў тийкарлары бойынша жаңа технологиялық шараятлардан пайдаланған ҳалда Нөкис қаласына 845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы имаратын жойбарладым, жоқары ҳәм орта оқыў орны архитектура қәнийгелиги оқыўшылары ушын тәриплеп әмелий тәрептен өзлестирий мақсетинде ҳәм буннан жақсы имарат жойбарларын ислеўиме түртки болады.

Архитектуралық бөлім

1-бап. Архитектура-қурылыс бөлими

1.1 Тапсырма – дәстүри қарақалпақстан аймағындағы қала 81м районлар оларда жәмәәт биалары хәм иншаатларының қәлиплесиўи.

Қарақалпақстан аймағына тийкарланған заманға мас **Нөкис қаласына 845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы имаратын** шараятымызды есапқа ала отырып, жойбарлаў усынысын бериў 81м жаратыў.

2. Имараттың типі басқа типтегі структуралар менен айырмашылығы.

3.Бөлимлердің қурамы 81м майданлары **ҚМҚ** жәмийетлик имаратларынан алыныўы керек.

4.Қай жерде қолланыўы, Зурылысы, жағдайы, имараттың класы, жуўапкершилиги беккемлиги коэффициенти.

-Нөкис қаласы

- Қысқы ҳаўаның температурасы –20 с25с

- Топырақтың қурамы- сазлы, қум.

- Класс жуўапкершилиги –1

- Өртке қарсы дәрежеси –1

- Беккемлик коэффициенти –1

5.Архитектуралық – планировкалық шешимлерине тийкарғы жуўаппар, архитектуралық қурамы, функционал-технологик шөлкемлестириўдің оптимал талапларына жуўап бериўи керек.

Тийкарғы талаптар имараттың архитектуралық-көркемлик шешимлери хәм оның ишки көринислерин физикалық шешимлерине қаратылыўы хәм ҳәзирги заман архитектурасын ең алдыңғы усыллырынан пайдаланыў. Өзбекистан хәм соның менен бирге Қарақалпақстан миллий архитектурасының заманагой көркемлик шешимлери қолланылыўы керек.

6.Конструктив шешимлерине талаптар темир бетон, каркаслы жеңил металл конструкцияларын, қуымалы темир бетон хәм гербишлер қолланылыўға болады.

7.Инженерлик ускенелерге талаплар амелдеги шегара бойынша алынады.

8.Жойбарлаў ушын усыныс етилген имарат бөлмелери хэм жәрдемши бөлмелердиң курамы хэм олардың майданы. Қарақалпақстан аймағындағы қала хэм районларда жәмәәт биналары хэм иншаатларының қәлиплесиўи. Ўақыттың өтиўи менен жәмәәт биналары хэм иншаатларының ўазыйпасы курамаласып хэм кеңейип барған. Уй жайлар архитектурасы жәмийеттиң руўхына хэм шараятларға көнлигип барған ол әпиўайы ықтырма яки унгирден бизиң дәўиримизге келип ҳәзирги заман турақ-жай яғный ҳәзирги заманға сай конструкция хэм ускенелер менен курамаласып бармақта.

Дәслепки пайтлардан экономикалық маселелердиң хәлсизлигинен жумысшылар кушиниң хэм курлыс материалларының жетиспеўшилигиниң нәтийжесинде жәмәәт биналары хэм иншаатларының жағдайы жүдә мушкил жағдайда болған.

Соның ушын Қарақалпақ халқының дәстүрий имаратлары өзиниң ықлым шараятына мәденият дәрежесине хам урп әдетлерине қарап көркемлик мәдениятына сәйкесленген болады.

Жәмәәт биналары хэм иншаатларының Өзбекистанда курылысы өзиниң дәстүрине ийе. Олар еки усылда курылған Миллий хэм Европа туринде. Ферғана уйлери болса Ферғананың гөззал ойпатлықларында пайда болып, жабық характерин жоғалтқан. Бул өзиниң планында яғный жойбарында ишки хаўлиси болмай айўан арқалы бағларға каратылған болады. Ферғана ойпатындағы хэм Ташкент облыстында айўанлар айналы болып булл турдеги айўанлар (қысқаша усыл) деп аталған хэм пайдаланыўшы хожалық жыл даўамында пайдаланған. Жоқарыда айтылған миллий жойбарлар апиўайы ускенелер хэм усыллар менен өз ықлым шараятына жақсы масласқан. Бул усыллар ҳәзирги ўақытта архитекторлар тәрәпинен ҳәзирги заман имаратларын өзлестириўде яғный жойбарлаўда кең қолланылып келмекте.

Өзбекистанда совет дәўиринде завод хэм фаврикалардың курылысы бул жерде халықтың санының тез өсе баслаўына себеп болған. Бул болса өз наўбетинде курлысының тез пәтте өсиўине алып келген.

Ески қалалардың өсиуі менен бир қатарда жаңа қалаларда пайда бола басады Жайлардың сан мұғдарының өсиуінен тысқары сапалы тәрептенде өсиуі пайда болды.Әсиресе 2 ши жер жузлик урыстан соң Өзбекистан архитектура хәм құрлысы тез раўажланды.

Бул құрлыслар бир турдеги жойбарлар менен алып барылды. Ири-ири турар-жай районлары құрылды. Бул турар жайлар 4 х 9 қабатлы болып толық ускенеленген. хәзирги ўақытта бир қыйлы (типовой) жойбарлар устинде жумылар арып барылмақта. Себеби булл жойбарлар хәм құрылыслар хәзирги заман миллий урп-әдетлер мәдениятымыз тарийхының талапларына жуўап бере алмайды. Қарақалпақстан шараятында барлық жерлерге бир турдеги жайларды жобаластырыў хәм құрыў миллий мәдениятымыздың жойтылыўына алып келеди. Мәмлекетеимизде миллий тексеріў институтлары тәрепинен тәбият ықлым шараятын жер қыймылдаўына есапқа алынған. Усы карталарға қарап құрылыс қәнийгелери уйлердің турлерин таңлайды оннан пайдаланылады хәм құрылады. Уйлердің таңлап құрылыўға қандай құрылыс шийки затлардың барлықғы құрлыс-техник ускене хәм асбаплардың жағдайларыда тәсир етеди. Лекин, булл нәрселер өзгериўшең болады,улыўма техник экономикалық өзгерислерге, пан техниканың өзгериўине де байланысly.

Соның ушын жойбарлаўшы архитектордың алдына қойылатуғын ўазийпа булл хәмме шарт-шараятларды толық уйренілгеннен кейин ен қолай хәм шырайлы орта қабатлы турар-жайларды жойбарлаў әсиресе Қарақалпақстан жериниң шарт-шараятын уйренип есапқа алыўымызда улкен итибарға алыныў керек болған керекли шеберликлер керек.

1.2. 845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы имаратын көлемли планировкалық хәм архитектуралық шешимлери.

Хзирги ХХІ-әсирде имаратлар архитектуралық планировкалық шешимлери заманагой типте жойбарлаў мумкиншилигин иске асырыў әсиресе жәмийетлик имаратларды оригинал сыпатқа ийе болыўы ушын жойбарлаў хәр бир архитектордың ўазыйпасы. Бул **845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы**имаратын көлемли планировкалық хәм архитектуралық шешими нөкис қаласына ретлестирип жаңа заманагой системада архитектуралық формаға ийе болыўы ушын жойбарланды. Жойбарланыўшы орын тегис қала орайында кең жол атирапында жайласқан.

Территорияда санитария-гигиеналық шараятларды нормалық талаптары дәрежесінде тәминлениуі үшін көклемзарлау және абаданластыру бойынша жұмыстарды іске асыру көріп шығылды. Көклемзарлыға ерисиу үшін хәр қыйлы декоратив тереклер, гуллер, көк шөплер отырғызыу арқалы ерисилди. Улкен жол жеңил машиналардың журиу қозғалыслыры инстинсивлигинен тийкарғы жолларды асфальтлы бетоннан жабыу қабалланған бас планда өртке қарсы илажлар бойынша майданларда имаратқа өрт машиналардың еркин келиуін тәминленген. Имарат және сооруженелер СНиП II-M-I-II ге сайкес алынып жойбарланды.

Қурылысты жойбарлауда басланғыш белгилери

I. Қаланың климат шараятлары – Нөкис қаласы

- Сыртқы хауа есаплы температурасы –19с нольден томен.
- Грунттың қатыу тереңлиги – 0,8м
- Көбирек болатуғын самал бағыты - арқа-батыс
- Самал тәсиринен – 0,6 кПа
- Қар салмағынан жук – 0,5кПа

II. Инжинер геологиялық және гидрогеологиялау берилгенлер.

- Қурлыс майданы Нөкис қаласы орайында жайласқан
- участка рельефи –II Группа
- геологиялық қатнаста грунт – суглинист 2,3 м
- грунт асты суу кади – 2,0 м тереңликте және портлантцемент үшін қауипли емес.
- СНиП II—7-81 «Строительство в сейсмических районах» сайкес қурылыс районық баллық зонаға жатады.
- грунт есаплы қарсылықлары

$$R_{II}=0,3 \text{ МПа}$$

$$R_{III}=0,37 \text{ МПа}$$

Көлеми планировлалық шешим бойынша инсанларды өзине тартыўшы және пайдаланыў мумкиншилиги қолайлы жергиликли климатқа масластырылған етип 92 квартиралы және ҳәр квартира 2,3 хәм 4,5 ханалы етип жойбарланды.

Имарат узынлығы 38,0 метр, ени болса 36,0 метр, бийиклиги 15,7 метр жәнеде сыртқы комуникацияның ишки тәрепке қолайлы өзлестириў мақсетинде подвал бийиклиги 1,80 метр қурылыс материалы блок темир бетон хәм гербиштен исленди. Лесница маршы ени 1,20 метр, техника есапқа алынған. §1.3. Учаскасының бас планы, абаданластырыў шешимлери.

Имараттың тийкарғы планировкалығ шешими сыртқы атырапын абаданластырыў шешими бул имараттың инсанлар ушын тәсири жайласыў орны хәм зәрурлигине қарап қабылланады. Абаданластырыў шешимине заманагой усулда исленди хәм гул егиў орынлары еки тәреплеме өтетуғын тийкарғы жоллар менен байланыстырылады. **Соның менен бир қатарда адамлар дем алыўы ушын, еки имарат ортасына (Сквер) киши бағ паркин жойбарладым. Машиналарға хәм басқа шаўқымларды кемейтиў** мақсетинде тийкарғы жол бойына терек егилиўи ушын ени уш метр аралық қалдырылып, тереклердің арасы төрт метрден отырғызылды. Гуллерди егиў орынлары имараттың еки қаптал тәрепиндеги ажратылған орынға егиў планластырылды. Имарат атирапындағы егислик орынларын ағын суўларға тийкарланып бир бирине суў өтиўи ушын жер асты көмилген асбест турбалар арқалы байланыстырылады.

Конструктив бөлими

II-Бап.Конструктив бөлими

2.1. Имараттың конструтив шешими фундамент, дийўал, аралық хәм жоқары бастырмалар.

Имараттың улыўма узынлығы **38,0** метр хәм енине **36,0** метр **3** қабат бийиклиги **15,7** м. Бул **845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы** имарат тийкарынан дийўал конструктив системасы клонна балконлардан арасы гербиштен ўрилди сыртқы дийўал қалынлығы бир ярым гербиш ямаса **38** см.

Имараттың конструктив схемасы өз-ара бир-бири менен байланыслы болған, имараттың бекемлиги хәм турғынлығын тәминлеўши жук көтериўши конструкциялар жыйнағынан ибарат.

Имараттың конструктив шешими хәм жойбарлаў даўамында оның конструктив дизимин тақлаў хәр бир конструкциясының статик ролин анықлайды.

Имараттың жук көтериўши конструкцияларды өз-ара бир-бири менен байланысқан вертикал хәм горизонтал элементлерден ибарат.

Горизонтал жук көтериўши конструкциялар оларға тәсир етиўши хәмме вертикал кушлерди өзине қабыл қылып, оларды вертикал жук көтериўши конструкцияларға узатылады. Олар өз нәўбетинде пайда болған куш хәм зорықыўларды фундамент хәм тийкарга узатылады.

Горизонтал жук көтериўши конструкциялар әдетте имараттың қаттылық диафрамасы рлоин ойнайды. Горизонтал қаттылық диафрамасы имаратқа тәсир етиўши хәмме горизонтал кушлери (самал, сейсмик) қабыл етип бул зорығыў хәм кушлери вертикал конструкцияларға узатылады.

Бул имараттың горизонтал жук көтериүши конструкцияларға өртке шыдамлы талаптарына көре қыйын жаныўшы яки жанбайтуғын болып хәм экономикалық талаптарға улыўма раўиште қолланылып отырған жыйма хәм куйма темир бетон конструкцияларда толық жуўап береді. Вертикал жук көтериүши конструкциясының конструктив системасын анықлаўға тийкарғы фактор болып есапланады гербишли дийўал, имаратлардың қурылыс дизимлери, жук көтериүши конструкцияларды қурыў технологиялар жыйнағын қурылыс дизимлерин қурайды. Қурлыс дизимлерин, қурамы конструкцияларының матеряллары, қурылысты шөлкемлестириў хәм қурылыс системалары сыяқлы тийкарғы көринислерден ибарат.

Тийкарлар хәм фундаментлер.

Фундаментлер тийкарынан жыйналмалы 2500х500х600 мм жыйналмалы блоklar хәм куйма блоklarдан ибарат. Фундаментлер котлаван қазылып план схемасы бойынша қойылды. Куйма бетон блоklar арасына хәм айрым ашықлық орынларына пайдаланылады. Монолит бетонлар объект басында стандартқа жуўап бериў мақсетинде вибрациялық усылда тығызлап куйылады. Қалған дийўал астына апиўайы қурлыс системасындағы тәртипте жыйналмалы блоklarды тақлаў усылында исленеди. Фундамент асты мақсетке муўапық тығызланды фундамент сыртқы кобанник формасындағы плиткалар менен қапланды. Жердиң устинги қабатларында жайласқан хәм мақсетлеринде пайдаланылатуғын геологик жыныслар грунтлар деп аталады. Имарат хәм иншаатлардың аўырлығы оларға тәсир етиўши кушлерди хәм диформацияларды қабыл қылыўшы грунт қатламы тийкар деп аталады. Беккем тийкарлар тәбийий хәм жасалма ислеў бериў усыллары менен беккемленген тийкарларға жасалма тийкарлар деймиз.

Грунттың есапланған қарсылығы (расчетное сопротивление) тийкар беккемлигин хәм бир тегис тығызланыўынан көрсеткиши есапланады.

Бул сондай қарсылық, бунда имараттың шөгиўи есапланған шөгиўден артып кетпейди, яғный имарат тегиз шөгеди, нәтийжеде дийўалларда жарықлар пайда болыўы ямаса дийўаллар аўып кетиўи сыяқлы хәдийсе жуз бермейди.

Ызғарланған грунттың беккемлиги (оны тийкар сыпатында аланда) көп халларда төмен болады. Сызат суўлар грунтқа химиялық тәсир көрсетиўи мункин бунда суў грунт қурамындағы жеңил ериўшен дузларды еритип бослығқлар пайда етеди., буның ақыбеттинде грунт босасып қалады.

Соның ушын тәбийй тийкар таңлаўда сызат суўлардың тәсирин есапқа алыў хәм олар зыян келтирмеўи ушын шаралар белгилеў керек. Қум грунтлар -0,05 тен 2 мм ге шекем хәр қыйлы ириликтеги хәм тығызлықтағы кумлар синдирийши болады.

Шығал кум хәм ири кумлардың усаплы қарсылығы 4.5 Па ға шекем тийкар грунт қурамының -50% ке ызғарланған грунтлар жуда ызғар. -80% көп ызғарланған грунтлар тойдырылған грунтлар деп аталады. Имараттың тусетуғын аўырлық хәм пайда болатуғын кушлер хәм тәсирлерден өзине өзине қабыл қылынатугын имараттың жер астындағы бөлегине фундамент деп аталады.

А. Фундаментлер төмендеги талапларға жуўап бериўи керек

- беккемлик
- устинлик
- узақ муддетке шыдамлылық
- суўыққа шыдамлылық
- жер асты суўларына шыдамлылық
- индистрыал талаплар
- экономикалық талаплар

Б. Фундаментлер төмендеги көрсеткишлерге қарап класификацияланады.

- шуғырлығына қарап (жер қәддине салыстырғанда) п 58 м болса, туруң жайласқан фундаментлер Н s м болса терең болмаған фундаментлер.
- юул имараттың кнонструктив тури лента тәризли экономикалық көрсеткишлерине көре а) Имараттың орташа қарежетлери қурамында фундамент -10% тин қурайды. б) Аўырлық бойынша -20% тин қурайды, в) улыўма мийнет сарыпларының 15% тин қурайды.

Фундамент конструкциясы хәм оған қойылатуғын материаллар-фундамент қандай тереңликтен ислеп шығылыўы, фундаментке тусетуғын кушлердің муғдары хәм характерине имараттың турине конструктив қапталлас имаратлардың фундаментлерине жер асты инженер комуниацияларнан жайласыўына қурылыс майданшасының табийй шараятларына, грунтың музлаў қалынлығына сызат суўларының бар жоқлығына хәм басқа шараятларға байланысly.

Фундаментлар

Фундаментлар турлери бир неше болып оларға лента, стакан, бир тегис қазық киреди булардың ишинде лента сыяқлы фундамент қолланылып ол төмендегише характерленеди.

Бул турдеги фундаментлар узликсизлента формасында болып имарат жук көтеріуші дийўаллардың даўамы есапланады.

Бундай фундаментлар тийкарынан онша терек болмаған халларда, имарат жер төлели болғанда, бас тийкаргы имарат курылғанда, сондай-ақ бир тегис болмаған шөгийлер жерден бөлект бөлиминде бөлинип курауғын имаратлар курыўда қолланылады.

Косе кесименде көринисине көре, туры төрт мүйеши, трапедия сыяқлы баскышлы хәм жыймалы падушкалы болады.

Лента таризли фундаментлар имараттан тусетуғын ўақытша хәм турақлы кушлерди конструкция болып қалмай имараттың жер төлеси бөлмелерин корғаўшы конструкция болып табылады.

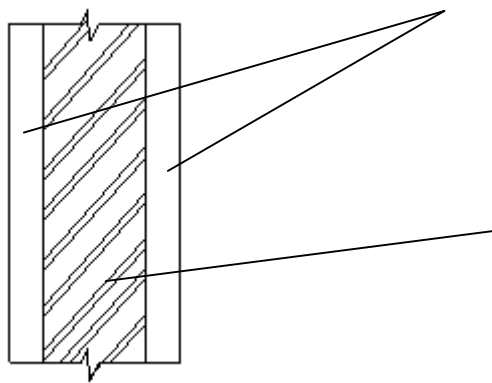
Лента сыяқлы фундаментлардың қысылыў мөделине қарап деформациялар бойынша есапланған тийкаргы тәсир етиўши норматив басымды 0,2-0,25 см 2 қа шекем көбейтиў имканын бериўши жаңа усыллары бар бул усыл фундамент падушкаларын ени кеснин кемеййтириў хәм маиериаллар сортын кемейтиў имканиятын береды. Массалық курылыс даўамында н4 көп тарқалған жийма темир бетон конструкциялар фундамент

падушкалары хәм фундамент блоклары есапланады. Бундай конструкциялар М-100 М-200 бетоннан тайарланып аўырлығы етонаға шекем болады. Лента тәризли фундаментлардың заманагой индустриал тури ири өлшемли ири панели уйсазлыққа қолланылатын фирма туриндеги фундаментлар болып есапланады. Сыртқы кушлер тәсиринде ислениўине қарай фундаментлар 2 турге бөлинеди.

1. Қысылыўшан яки жеке қысылыўшы кушлерди қабыл қылыўшы.
2. Ийилиўшен яки созылыўшы кушлер тәсиринде де ислей алатуғын

Дийўаллар

Сыртқы дийўаллар пискен гербиштен қалынлығы 38см, ишки дийўаллар 25 см 81м перегородкалар 12см өрилди 81м гипсакартоннан 10 см ғалынлықта пайдаланылады. Сырқы дийўаллар извест қумлы сыбаў менен сыбалып бекемленеди. Буны суўретте көриўимиз мумкин.

Имарат извест 3умлы сыбаў
 $\gamma_{01} \text{ К2/м}^3=180$

$B_1=b_3=0,76 \text{ ВТмс } S_1-S_3=Q.Y$

Гербиш дийўал $V_{02} = 1400 \text{ кг/м}^3$

$D_2=0,52 \text{ АТ/мс: } S_1=71 \text{ АТ/мс}$

Дийўаллар имараттың тийкарғы конструктив бөлеклерин бири есаплананып сырқы хәм ишки дийўалларға бөлинеди. Сыртқы дийўаллар имарат бөлмелерин сырқы орталық тәсиринен, яғный жиўапкершиликтен, самалдан сыртқы темпиратуўрадан, шаўқымнан хәм куяш рдиациясынан қорўайды. Сыртқы дийўал турин дурыс таңлаў имараттың улыўма нарқына тәсир етиўши тийкарғы фактор болып оның 20-25% тин қурайды. В сыртқы дийўалларға қойылатуғын тийкарғы талаплар.

-Дийўаллардың бекемлиги курылыс элементлериниң физикамеханикалық қәсийетлериниң тийкары. Көпке шыдамлылық хәм өртке шыдамлылық талаплары бекемлик пенен байланысды болып, Дийўал элементлерин сыртқы орталық кери тәсир етиўши факторлардан қорғаў, отқа шыдамлы материалларды пайдаланыў көзде тутылған.

Сыртқы дийўаллардан есик хәм терезелер ушын арналған бослықлар лоджия хәм болконларға шығатуғын есик хәм терезелер орны қалдырылады. Терезелердиң дийўал менен байланыслы жоқарыда айтып өтилген талаплар тийкарында қмелге асырылады.

Имараттық жоба көлеми шешимин тәбийий ықлымлық хәм инженер-геологик қурлыс жағдайларын есапқа алған халда сырқы дийўалларды вертикал деформация шобларын Залдырыў көзде тутылады.

Сыртқы дийұаллардың классификациясы сыртқы дийұаллар төмендегі өзгешеліктеріне тийкарланып классификацияланады.

1. ұазийпасына қарап, жүк көтеріуші және сыртқы орталықтан қорғаушы,
а) жүк көтеріуші сыртқы дийұаллар, б) өз ауырығын көтеріуші сыртқы дийұаллар,

- Сыртқы дийұаллар материалларының түрлері, өлшемдеріне көре

а) гербишлі

- ауырлығына қарап

- Ыссылық техникасы (теплотехника) көрсеткіштері

- Жыйналыу дәрежесіне қарай

- күш тәсірінде іслеу ұсылына көре а) Затты конструкциялар

б) ийіліушен конструкциялар

- Дузилісінің құрамына қарай а) бір қатламлы б) көп қатламлы, сыртқы дийұаллар имараттың ең құрамалы конструкцияларынан бірі есапланады.

Сыртқы дийұаллар түрлі күшпен және күшсіз тәсір етіуші факторлар тәсірінде істейді. Бұлардың қатарында дийұалдың массасы, оған сырттан және іштен тәсір етіуші күштер және зорығулар. Сыртқы дийұаллар индустриал және тежелі болуы керек, себебі олардың бағасы имараттың ұлыуға қыйматының 20-25% тін құрайды.

Ішкі дийұаллар (перегородкалар) – ірі панели гипсобетон және гипсоцемент бетон сериялары 1.231. –1 лып 1 қалыңлығы 10см гипсі және гербиш.

Аралық және жоқарғы бастырма.

Аралық бастырмалар монолит және жыйналмалы ұсылда болып, материалы бойынша темир бетоннан ісленеді. Имараттың барлық этажында әр қыйлы өлшемдегі геуіктер плиталар және монолит қалыңлығы 22см темир бетон қолланылады. Норматив бойынша плитаның ернегі кемінде дийұалдың 12 см жерін іліп тұруы шарт. Плиталар қойылғанда горизонтал ойлы бийіклігі емм де асып кетпеуі керек.

Темир бетон плиталар гербиш дийұалларды монтаж кәтінде жүк көтеріуші кранлармен орнатылады. Плиталардың толық параметрі бойынша жұмысшы арматура каркасы қуылып бетоннан антисісмік лента қойылады.

Плиталар сериясы 7.141.1-40с, ВІП 1,2,3 болып маркалары 1 пк 59. 12-45,8 ATV –с7,с8 хәм 1 пк 47,12-8iATV –с7,с8

Плита схемасы

Жиймалы темир бетон конструкциялар классификациясы.

Жойбарлар	Белгили серия	Маркасы аты	Саны дана	Масса тонна
	1,141-40с,28 ВІП 1,2,3	Аралық бастырма		
ПК –1		1 пк 59.12-45;АТВ-с7;с8	373	2.07
GR –2		1га 47-12-8 АТВ-с7,с8	350	1,65
		1 пк36-12-8 АТВ-с7:с8	650	

Есик хәм терезелер. Имараттың есик хәм терезелер рамалары өзбекистанда ислеп шығарылған ағаш буйымлары хәм акфа каталоги тийкарында қабыл қылынады. Сол тийкарды қылынып заманагой акфа металл материалларынан пайдаланылады. Имараттың өзине тусер баҳасын арзанлатыў мақсетинде тек еки өлшемдеги терезелер қолланылады. Сыртқы есиклер жойбар усылы бойынша қысқаша ЕС (есик сыртқы) маркасы менен, ал ишки есик ЕИ (есик ишки) деп белгиленеди.

Терезелер болса ТЕ (терезе) маркасы менен белгиленип размерлери дитсиметрлерде алынады. Бийклик ени мәселен 32-20 бунда 32-бийиклиги ямаса 3 метр 20 сантиметр екенлиги билдирилсе 20 ени болып 2 метр екенлигин билдиреди.

План итажларында есик, терезе маркалары толық жазылады.

Аква буйымлары классификациясы.

Жойбарлар	Материалы	Маркасы аты	Саны дана	Майданы м2
Те	Метал аква	Те-10-15	288	604,8
Те	Метал аква	Те -20-15	36	108
Те	Метал аква	Те -10-15	54	27
Ес	Метал аква	Ес -10-20	162	324
Еи	Метал аква	Еи -09-20	351	702
Еи	Метал аква	Еи -07-20	162	324
Еи	Метал аква	Еи -07-20	126	152

2.2 ю Туруақ жай имаратын тәбийғый жақтылық пенен тәминлеў есабы.

Архитектурада имаратлардың ишки бөлмелерин тәбийий жақтылық техникасы зәрур әҳимийетке ийе. Терезелердин улыўма майданы формула менен анықланады $S_{53p} = S_n / 100 \cdot L_n / K_3 / 20 / 01 \cdot K_3$ булл жерде S_n имараттағы майдан 30кв. м L_n -тәбийғый жақтылықтың норматив коэффициенти. Бул төмендеги формула менен анызланады.

$$L_n = L_n \cdot m' \cdot m_c$$

L_n – бөлмени тәбийғый ықлымы ушын тәбийғый жақтылық коэффициенти.

K_e -артықша коэффициент

H_o - терезениң улыўма жақтылық өткерий коэффициенти,

K_{3p} - Қарама-қарсы турған имараттың сайасының тйсири есапқа алыўшы коэффициент.

T_o -Терезели улыўма жақтылық өткизиўшилиқ коэффициенти төмендеги формула жәрдеми менен анықланады.

$$T_0 = T_1 \cdot T_2 \cdot T_3 \cdot T_4 \cdot T_5$$

Бул жерде T_1 - терезе айнасы жақтылық өткизиўшилиқ коэффициенти.

T2 - Жактылыктың кемейиўин есапқа алыўшы коэффициент

T3 -Терезеден жактылык өткенде жук көтериўши конструкциялардан жактылык кемейиўин есапқа алыўшы коэффициент

T4 - Қуяш тасыўшы конструкцияларда жактылыкты жоғалтыўын есапқа алыўшы коэффициент

T5 – фонарларда қорғаўшы сеткасында жактылыкты есапқа алыўшы коэффициент.

T0 – имарат бөлмелери ишинде тасыўшы конструкцияларды ишки бетиндеги жактылык нурларының тийип қайтыўы есабында тәбийғый жактыланғанлық анықланған көрсетиўши коэффициент.

Тапсырма бойынша терезениң маданын табамыз.

1. Бөлмениң ўазийпасы миманхана

2. Бөлмениң узынлығы $a=6\text{м}$

3. Бөлмениң ени $B=1,0\text{ м}$

Терезениң ен бағдары $B=1,0\text{м}$

4. Б5лмени4 бийиклиги $=e,0\text{м}$

5. Терезениң бийиклиги $H=1,5\text{ м}$

6. Жумыс жоқарысының кади $=0.8\text{ м}$

7. Терезениң астының полға дейинги аралығы $B=0,9\text{м}$

8. Терезениң ореинтациясы $A=\text{туслик-батыс}$

Есаплаў $S_g=S_n \cdot L_n, \text{по.К3}/100/ T1.T2.K3 \text{ g}$

Зал өлшеми

$S_n=50\text{м}^2 \quad K3=17 \quad K3g- 1,0$

$L_n=L_n. \quad m.s=10$

Қурылыс технологиясы
хәм мийнет қәўипсизлиги
бөлими

3.Бап. Сеймикаға қарсы шаралар хәм мийнетти қорғаў.

§ 3.1 Сеймикаға қарсы шаралар

Пухаралардың хәм санаат имаратларында жук көтериўши конструкция сыпатында полат хәм темир бетоннан каркас рамалы, рам-байланысыўшы, қаттылық ядросына ийе болған толтырыўшы каркас хәм басқа монолит темир бетон, ири панелли тас гербишли дийўал, көлемли темир бетон блоklar сондай-ақ аралас конструктив системалар пайдаланыў усыныс етиледи. Бир имаратта сейсмик шоблар қолланбай, турли конструктив системалардан пайдаланыў рухсат етилмейди. Темир бетон имаратлар арасында монолит хәм жыйналмалы-монолит конструкция абзал есапланады. Имарат планы геометрик туўры хәм ярым айланба формалардан шөлкемлестириў зәрур. Плана имараттың бөртип шыққан бөлмелери болса олардың өлшеми

- тоқ гербишли имаратлар 2м.

- монолит темир бетон, ири панелли, көлемли блок хәм каркаслы имаратта 6м ден. Бир өтсеп шегарасында (антисейсмик шоблар арасындағы имарат бөлмелериниң бәлентлтигт 6м (еки қабат) дан аспаўы керек.

Гогизонтал сиейсмик кушлер т1сиринде есапланып жергиликли сейсмик ра7иште орынланады.

Имаратты4 конструктив шегаралы3 5лшемлери алыны7ы керек. Жук к5тери7ши гербиш яки тас дий7аллар, 1детте керамика, бетон т1бий2ый таслар ямаса блоklarдан тикленип 5рили7де 3олланылыту2вн араласпалар2а пластиклестири7ши 81м жабысы7 кушин асыры7шы 3осымшалар 3осылады.

Жук к5тери7ши 81м 5зин к5тери7ши дий7алларды тиклегенде ямаса каркасдар арасын толтыры7да т5мендеги буйымлар 81м шийки затлар 3оланылады.

А. маркасы ut тен кем болма2ан тегис яки тесиклери qгмм ге шекем бослы3лы пискен гербишлер.

Б. Есаплан2ан сейсмик убалл бол2анда маркасы ut тен кем болма2ан есаплан2ан жергиликли сейсмик i 81м о балл бол2анда маркасы кеминде q00 бослы3лары w0Fке шекем бол2ан керамик таслар. Егер диц7ал таслары 3олда 5рилсе аралас цемент араласпаны маркасы жазда wtF 3ыста t0F алынады.

Плиталар орнатыл2аннан кейин аралы3 81м жо3ар2ы бастырма 31лпинде толы3 бойлама 81м к5лделе4 дий7аллар бойлап монолит темир

бетон немесе Запталларының тегінде жыйналымы антисейсмик белбеулері танытылады.

Басвормаларға таянатынын антисейсмик белбеулер, әдетте, дийуалдың толық қалыңлығы бойынша жатқызылады. Егер сыртқы дийуаллардың қалыңлығы t_0 мм ден артық болса онда белбеулер кеңлігі $q_{00}-q_{t0}$ мм ге қысқартылуы мүмкін. Белбеу бөлімлігі q_{t0} мм ден бетон классы $B_{q,w,t}$ ден кем болмауы керек. Антисейсмик белбеулердің бойлама арматурасы жергиілікті сейсмик $u-i$ балл болса $-r \geq q_{0,0}$ балда $-r \geq q_{w,0}$ Болған жоқары болса немесе 0 балл болса $r \geq q_r$ қойылады. Дийуаллардың тутасыу жеріне арматура торы жатқызылады. Бойлама Арматураның ұзын кесім майданы q_{cm} w ұзындығы q, t м алынып бөлімлігі бойынша u, i балл зоналарда хәр u_{00} мм ге бир, 0 хәм q_0 нан артық зоналарға хәр t_{00} мм аралыққа бир сым тар мөлшерленеді. Есапланған сейсмиклігі 0 хәм 0 балл болған зоналарда бөлімлік бойынша хәр e_{00} хәм w_{00} мм аралыққа бойлама арматурасын ұзын кесім майданы q, t см ден кем болған сым тар қойылады. Бундай тутасыу зоналарындағы көлемі бойынша арматура проценти, $0, q, t$ ден кем болмауы шарт. Гербиштен колонналар орнатылу тек ғана u баллы зоналарда рұхсат етіледі. Бунда раствор маркасы t_0 ден кем болмауы, колонна бөлімлігі $г$ м ден аспауы керек. Колонналар екі бағдарда дийуалларға бекіміленген блоктар менен байланыстырылады. Дийуаллардың тутасыу орындары темир бетон өзектер менен күшейтіріледі, өзек хәм кесілісіу жерлері арасындағы аралық w м ден аспауы керек. Өзек бетонның классы, $B_{q,w,t}$ ден дийуал растворуна маркасы t_0 ден кем болмауы керек. Дийуалды күшейтіріу үшін қолланылатуын вертикал цемент яки бетон қаптамасының қалыңлығы w мм ден хәм бекімілігі q_{00} кг/см w ден кем болмауы керек. Қатлам дийуал арматурасына бекіміленген арматура торы сыртынан қаптанады. Байланысушы майдан дийуал қаптал сыртының хәр q_{kv}/m ге кемінде q_{cm} w сейсмиклігі ≥ 0 хәм 0 болған зоналарда болса кемінде w_{cm} қалыңдығы керек. Байланыстырыушылар арасындағы аралық t_0 см ден арпауы керек. Жүк көтеріуші дийуалы имараттың бирінші қабаты кең талап етілетуын дүкан сияқты бөлмелерден болса оның бирінші қабаты $e.w.q_0$ жергиілікті талаптарына мууапық темир бетон конструкциялардан іслениуі керек. Лесница текшелеріне балналары дийуаға кемінде w_{t0} мингизилип бекіміленіу керек. Текшелер қосыулар, жыйналымы маршларды бекімілеу Лесница майданшасын бастырма менен

байланыстырыуды нәзерде тутыў керек. Дийуалға беккемленген консоллы текшелерин рухсат етилмейди. Тас гербиш дийуаллы лесница клеткасындағы есик ҳәм терезе орынлары і-обаллы зоналарға темир бетон рама мене қапланыўы зәрур.

е.w Мийнетти қорғаў ҳәм қаўипсизлиги.

Мийнетти қорғаў бул тийисли нызам ҳәм басқа стандарт ҳуджетлер тийкарында әмел қылыўшы мийнет процесиндеги қәўипсизлиг, саў саламалылығы ҳәм жумыс қәбилиети сақлаўын тәминлеўге қаратылан жәмийетлик экономикалық, шөлкемлестириў, техникалық санитария-гегена ҳәм емлениў профилактика тәдбирлерин ҳәмде ускенелер системасынан ибарат.

Нөкис гербиш өриў зонасында мийнетти қорғаў мысалы: Өриўшиниң жумыс орны шөлкемлестиригенде трап устиндеги материаллар ҳәм инвентарлар арасында ўриўши ҳәм жәрдемши арман берман журиўи ушын у0см ашықлық қалдырыў керек. Гербишти өрип атырғанда өриў орнына жеткизип бериў тийкарғы апирация болып есапланады. Гербишлер г ямаса е дийуаллы контейнерде таңланып кран арқалы өриў орнына qt-qic? лы өз тәреипне ғыялығға ғабылланады сырқы траптағы жийналған гербишлер менен дийуал арасындағы аралық у0см ашығлығ болыўы керек.

Қәўипсизлик техникасы ҳәм өртке қарсы илажлар.

Өрт қәўипсизлигин алдын алыў илажы болып барлық өртке қарсы талаптар ҳәм оған сайкес илажларын сақлаў болып табылады жумыс ислеўши қәнийгеге өрт қәўипсизлиги бойынша тәртипли инструклы илажлар өткизиў зәрурлиги болады. Қурлыс орнында буйрықта көрсетилген өрт қәўипсизлигиниң жуўап бериўши адам ажратылған болыўы керек. Қурылыс майданында өрт өшириўшилер командасы орт калган жагдайда шақырыу ушын телефон ямаса радио байланысы ускенеленген болыуы керекю. Қурылыс майданын орт ошириуге карсы орт инвентарлары ошириу кураллары, ўақытша суў алып келиў менен тйминленген өрт өшириў гидронтлары менен исленген болыўы керек.

Бириншиден өрт өшириў куралларына огнитушитель, суў сақланатуғын бочка, кум менен ыдыс ускенеленген бел ,шелек балғалар булардың барлығы қызыл

реңге бойалған болған болыуы керек. ӨҮртке қарсы ускенелерди хожалық хәм курылыс зәрурлигине пайдаланыу рухсат етилмейди.

Өрт өшириуши ускенелер щитлер араластыруу орны өрттен қорғау бөлими анықланып бериледи.

Жумыс жургизиудеги қәуипсизлик техникасы.

Бетон жумыслары ушын:

q. Монолит темир бетон конструкцияларын тиклеу ушын қолланылтуғын опалублоктарды жойбарға сайкес жумыс өндирисине тайарлау хәм қабыллау керек.

w.Элемент апалублоктарын бир неше яруста қолланылатуғын болған болса кейинги яруста тек төменги ярус беккемленгеннен кейин ғана ортатыу керек.

e.Аполублоктарды алыу(бетон берпен бийикликке жеткеннен кейин) жумыс жургизиушиниң рухсаты менен иске асырылады.

r.Арматураларды тайарлауда қайта ислеу арнаулы ырналған буның ушын сайкес ускенеленген орынларда орынланыуы керек.

t. Бетон араласпалары ушын бункер ГОСТ –wqі0. u-82 талабын қанатландыруу керек. Өзгермели жүкленген ямаса бас бункер тек жабылған заборға рухсат етиледи.

y.Бетон араласпаларын тығызлауда электровибраторды ток өткизиуши шланганы вибратордан өзгертириу алып журиуде етилмейди. Жумыс дем алысында ҳәр бир орынан екинши орынға өзгертирилгенде электровибраторды өшириу керекю Бетонды электро қыздырғыштан ускенелерди мантажлау хәм жалғауға тәминлениуши дереклерге тек уш-разрядтан төмен болмаған қәуипсизлик техникасы бойынша группалық классификацияға ийе электро монтиор орынлауы керек.

Бетонларды електро туринде қыздырғанда электро қыздыруу зонасы ГОСТ werСУЎ –і і талабын қанатландыруушы қәуипсизлик белгиси хәм жақтылық сигнализациясы бар қорғаушы қорғауға ийе болыуы керек. Адамлардың кириу

хәм бул участкаларды қандайда бир жумысларды орынлаў сайкес қорғаўшы ускенелер қолланбай хәм техник қәўипсизлиги бойынша квалификацияда w-группада төмен емес ийеликтеги жумыс ислеўшилердиң баҳасы.

Электроқыздырыў учаскасында жайласып байланысқан ышық арматура жерге байланыстырылыўы керек. Ыссы климат шараятында бетонның жаңадан қуйылған ашық бети w-е саатдан себиўди баслаў керек.

Экономика бөлими

е.е Экономикалық көрсеткишлер

Жойбарының экономикалық тусиниги.

Жойбардың экономикалық бөлими питкериў жумысының жуўмағы менен характерленеди, жойбарланатуғын имарат сметалық баҳасын анықлаў ушын төмендеги ҳужжетлер дузиледи.

- улыўма жумыс қурлыслық локоллық системасы.
- арнаўлы жумыс турлери локоллы сметалар
- объект сметасы
- жыйналған (сводный) сметалық есапланыў qoi r жылғы баҳада дузилген ҳәм qooq жылғы қайта есапланыўы менен тағыда шартнама баҳа қурылыстағы w00i жылғы көрсеткишлерди.
- накладлық жумсалыўлар өлшеми
- монтаж жумыслар ушын
- сантехникалық жуцмыслар ушын

Объект сметалық баҳасын аынықлаў ушын мәмлектлик баҳадағы әҳмийеттеги ҳуджет болып табылады. Улыўма системадағы сметалық баҳасын экономикалық есаплаўлар бир қатар жуўапкершиликти функцияларды өз ишине қамтыйды. Смета капитал қаржы жумсалыўын планластырыў ушын тийкарғы көрсеикиши болып хызмет етеди.

Техник экономик көрсеткишлер

Жойбарлық шешімлерди экономикалық тыйымлығын есаплаў жумысты жургизиў ҳәм қурылыс жургизиўде улыўма экономикалық жумыс төмендеги формула менен анықланады.

$\Theta = \Theta_y + \Theta_n + \Theta_{ot}$ Бул жерде Θ_y - тийкарғыөндирис фонды ўақтынанана алдын ҳәрекетке қосыў тыйымлығы Θ_n - шәртли турақлы накладной жумысларда қысқартыўға тыйымлылық Θ_{ot} - шөлкемлестириў техникалық илажларды ислеп шығыўды тыйымлылық. Тийкарғы өндирис фонды ўақтынан бурын эксплуатацияға қосыў тыйымлығы $\Theta_d = E_n \cdot (T_n - T_n)$ булл жерде E_n - тыйымлықтың нормативлик коэффиценти 0, qwге тең. С- объект сметалық баҳасы, T_n - нормативлик қурылыстың даўам етиў СНиП q,0r,0e- i t(СНЖО-uo)бойынша

	Көрсеткишлер аты	Бирлиги м?	Майданы
	Көлемли режели көрсеткишлер		
q	Кабатлар саны		qw-qt
w	Жумысшы майданы	м?	
e	Улыўма майданы	м?	i t ru, ye
r	Пайдалы майданы	м?	ruw0, e i
t	Қурылыс майданы	м?	ww e i, o
y	Улыўма қурылыс көлеми	м?	tqqye

Жуўмақлаў

Жуўмақлаўшы бөлим

Бул имарат 845 оқыўшыға мөлшерленген мәлимлеме китапхана орайы имараты болып Қарақалпақстан республикасы Нөкис қаласына аймағында салыў жойбарланған.Имарат 3 қабаттан ибарат болып,төбеси диаметри 27,4 метр гүмбез бенен бастырылған,имараттың бийиклиги 15.7 метр.Жойбарда фасадлар,қырқым,перспектива хәм олардың экспликациялары көрсетилген.Имарат Қарақалпақстан климаты хәм оның сейсмикасын есапқа алған заманагөй проект.Питкерий кәнийгелик жумысының архитектуралық бөлим,конструктив шешими,қурылыс технологиясы хәм мийнет қәўипсизлиги киргизилген.имараттың ени 36,0 метр,ал узынлығы болса 38,0 метрден ибарат.Имараттың дийўалларына пискен гербиштен пайдаланылған,маркасы М-100.Қапы хәм айналары хәзирги заманагөй қурылыс материалларынан пайдаланылды.

Өзбекстан Республикасы өз ғәрезсизлигине ерискенен кейин миллий дәстүрлеримизди қайта тиклеўди раўажландырыўға үлкен итибар бермекте.Хәзирги заман имаратларын жойбарлаўда заманға масс етип,соның менен бирге миллий усылда дүньяда тәкирарланбас биаларды жойбарлаўымыз керек деп есаплайман.

Пайдаланылған әдебиетлар

Пайдаланылган адабиятлар

1. Каримов И.А «Узбекистон на прог XXI века»тошкент, «Узбекистон» 1997г
2. Асамов Р.Д Иногомов М. М «Турор жой бинолар типологияси» Т.ТАқи
- 3.Бабивский К.В «Типология жилых и общественных зданий г Ташкент» 1980.
4. К.Ю. Шевцов- «Архитектура гражданских и промышленных зданий» том 3 «Жилые здания» М. Стройздат 1983
5. Проектирование жилых и общественных зданий рек. Проф. Т.Г Маклаковой М «Высшая школа» 1998
6. Бандренко В.И. Зилзила буладиган туманларда юк кутаривчи гишт еки тошдан терилган биноларни лойҳалаш. Т. 1992 ийл
- 7.Борщ М.О., Симонов А. Учебное пособие «Архитектурное проектирование жилых зданий» 1998
8. Асамов Р.Д., Иногамова М.М. «Жамоат бинолари типологияси» Т.ТАқи.
9. КМК 2.01 08-96 «Шовкиндан химоя» Т. 1997
- 10.КМК 201.01-94 Лойҳалаш учун иклимий ва физиковий геолгоик маълуматлар Т.1994
11. КМК 2.08.02-96-«Жамоат бинолари ва иншоотлари» Т. 1996
12. КМК 01. 05. 98 «Табийий ва суний еритиш» 1998
13. КМК 02. 02. 96 «Турор жой ва жамоат бинолари»